

**ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ
ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ
НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ
В ОБЩИНА ГАБРОВО**

(2019 -2020)

АПРИЛ 2019 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Подкрепата за личностно развитие се предоставя на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование и включва осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им и за включването и участието им в общността на детската градина и училището. Подкрепата за личностно развитие се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик.

Настоящата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Габрово е разработена в изпълнение на чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование (обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., изм., бр. 108 от 29.12.2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование (приета с ПМС № 232 20.10.2017 г., изм. и доп., ДВ, бр. 105 от 18.12.2018 г., в сила от 18.12.2018 г.).

Стратегията е насочена към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Изработена е в съответствие с набелязаните приоритети, стратегически цели и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложи в национални и международни и документи:

- ✓ Областна стратегия за личностно развитие на децата и учениците в област Габрово, одобрена на заседание, проведено на 08.04.2019 г. от Областен съвет за развитие на област Габрово.

- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование;

- ✓ Закон за закрила на детето

- ✓ Наредба за приобщаващо образование

- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система 2013 – 2020 г.

- ✓ Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства 2015 – 2020 г.

- ✓ Национална стратегия за младежта (2012 – 2020)

- ✓ Рамка за действие „Образование 2030”: Към приобщаващо и равноправно качествено образование и учене през целия живот за всички

Стратегията обхваща периода 2019 – 2020 година.

Образователните институции - детски градини, училища и центрове за подкрепа на личностното развитие, функциониращи на територията на община Габрово, осъществяват подкрепа на личностното развитие в системата на предучилищното и училищното образование на основа на политики и принципи:

- ✓ Принцип на законосъобразност – осигурява спазване на законовите и подзаконовите регламенти и ратифицирани документи по спазването на правата на децата и учениците, приобщаването им и осигуряване на подкрепа за личностното им развитие

- ✓ Принцип на целенасоченост – свързва се с ясно и точно дефиниране на целите и установяване на взаимовръзки между тях за ефективно изпълнение на стратегията

- ✓ Принцип на партньорство и екипност – основава се на възможно най-широко участие на всички институции на регионално ниво за ефективно изпълнение на стратегията и

планираните в нея приоритети, стратегически цели и мерки

✓ Принцип за отвореност и включване на заинтересованите страни – показва отношението към родителите и широката общественост

✓ Принцип за прозрачност и публичност – свързва се с информиране на всички заинтересовани лица за резултатите от осъществената личностна подкрепа на децата и учениците

II. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ПОТРЕБНОСТИТЕ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ГАБРОВО

1. Институции за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Габрово

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги. Подкрепата за личностно развитие съгласно чл. 177, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 от Наредбата за приобщаващото образование е обща и допълнителна, които се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в някои случаи и в домашни или болнични условия.

Съгласно Закона за предучилищно и училищно образование подкрепата за личностно развитие се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите. Образователната интеграция и осигуряване на подкрепяща среда за развитие на тези групи деца и ученици със специални потребности са от съществено значение за осигуряване на техния бъдещ независим живот. Отпадането от училище и липсата на образование в последствие се съпровожда със социални рискове като безработица, бедност, липса или недостатъчни грижи за здравето и образованието на детето, отклоняващо се поведение.

Общата подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от ЗПУО е насочена към развитието на потенциала на всяко дете и ученик и включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на този закон;
3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език;
4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
5. консултации по учебни предмети;
6. кариерно ориентиране на учениците;
7. занимания по интереси;
8. библиотечно-информационно обслужване;
9. грижа за здравето;
10. осигуряване на общежитие;
11. поощряване с морални и материални награди;
12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
14. логопедична работа.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие по чл. 187, ал. 1 от ЗПУО е насочена към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с

хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите и включва:

1. работа с дете и ученик по конкретен случай;
2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
5. ресурсно подпомагане.

На територията на Община Габрово функционират следните институции за предучилищното и училищно образование:

Детски градини:

ДГ „Дъга“, с филиал в с. Яворец; ДГ „Първи юни“; ДГ „Ран Босилек“; ДГ „Мечо Пух“, с филиал в с. Поповци; ДГ „Мики Маус“, с филиал в с. Враниловци; ДГ „Младост“; ДГ „Перуника“; ДГ „Радост“; ДГ „Слънце“ и ДГ „Явор“.

Училища:

Начално училище „Васил Левски“;

Основни училища:

ОУ „Ран Босилек“, ОУ „Неофит Рилски“, ОУ „Цанко Дюстабанов“, ОУ „Христо Ботев“, ОУ „Иван Вазов“ и ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“

Средни училища:

СУ „Райчо Каролев“ и СУ „Отец Паисий“

Профилирани и професионални гимназии:

Национална Априловска гимназия; Природоматематическа гимназия „Акад. Иван Гюзелев“; Професионална техническа гимназия „Д-р Никола Василиади“ и Професионална гимназия по туризъм „Пенчо Семов“.

Центрове

Център за специална образователна подкрепа; Център за подкрепа на личностното развитие – Астрономическа обсерватория и планетариум; Център за подкрепа на личностното развитие Кариерно ориентиране – Габрово; Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО)

1.1. Детски градини

Мрежата от детски градини на територията на Община Габрово съответства на демографските и социално-икономическите промени в общината. Отчитайки намаляване броя на децата, наличния капацитет на детските градини и обхвата на децата, съществуващата база е достатъчна за пълното обхващане на желаещите да посещават детска градина. Основен проблем за детските градини е малкият брой деца в групите по селата, където се извършва прием на деца на възраст от 2 до 6 години. Слабост в организацията там е невъзможността за отделяне в самостоятелни групи на 5 и 6-годишните деца, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка преди постъпването им в първи клас.

Детските градини са на целодневна организация на задължителното предучилищно образование, с изключение на филиала на ДГ „Дъга“ в с. Яворец, която е полудневна. Те разполагат с добра материално-техническа база, педагогически кадри и помощен персонал с опит и квалификация, оптимални условия за отглеждане, възпитание и обучение на децата. Прилагат

мерки за привличане и задържане на децата чрез поддържане на качество на възпитателно-образователния процес, добра кадрова обезпеченост като условие за доверието на родителите, привличане на родителите като партньори в организиране на дейностите и в осъвременяването на дидактичната и игрова база, съдействие в осигуряването на подкрепата за личностно развитие.

В детските заведения се осигурява равен достъп на всички деца за качествено образование, гарантиран е достъпът до добра подготовка на всяко дете за постъпване в училище, осигуряват се адекватни възможности за интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности.

Таблица 1. Данни за броя на децата и кадровото осигуряване в детските градини в Община Габрово през учебната 2018/2019 година

№ по ред	Детска градина/ Училище	Брой деца в детска градина	От общия брой деца - брой деца, подлежащи на задължително предучилищно образование	Персонал		
				Общ брой	Педагогически	Непедагогически
1	ДГ „Дъга”	183	68	26,5	11,5	15
2	ДГ „Ран Босилек”	140	59	21	9,5	11,5
3	ДГ „Първи юни”	109	47	22	12	10
4	ДГ „Мечо Пух”	152	49	24,5	13,5	11
5	ДГ „Мики Маус”	143	44	25	14	11
6	ДГ „Младост”	141	80	25	13,5	11,5
7	ДГ „Перуника”	168	95	33	18	15
8	ДГ „Радост”	215	109	39,5	21,5	18
9	ДГ „Слънце”	191	94	29	16	13
10	ДГ „Явор”	164	101	31	19	14

1.2. Училища

Настъпилите в последните години, демографски промени, наложиха да се извърши оптимизация на образователната система. През 2017 година ПГ по строителство чрез вливане се преобразува в Средно училище „Отец Паисий“, а помощното училище „Николай Палаузов“ се преобразува в Център за специална образователна подкрепа. През 2018 година беше закрито ОУ „Цанко Дюстабанов“, като след реновиране на сградата в нея беше пребазирано НУ „Васил Левски“. Последните две години се наблюдава значително намаление на учащите в НУ „Васил Левски“. Увеличен е броят на учениците в ОУ „Ран Босилек“ и ОУ „Неофит Рилски“, което води и до повече паралелки в тези учебни заведения. Намаление на приема в първи клас се отчита и в ОУ „Христо Ботев“, като част от децата от района на училището предпочитат ОУ „Неофит

Рилски“.

Целодневна организация на учебния ден /ЦОУД/ се осъществява в 8 училища в Община Габрово, което осигурява:

- сигурно място за учениците и обгрижването им от специалисти, докато родителите са на работа;
- по-високо качество на образователната услуга, по-висока степен на образованост на завършващите училище;
- задържане на учениците в училище, осигурявайки им подходяща емоционална среда, възможности за активно социално общуване и за ранно откриване и развиване на талантите.

Средищни училища са ОУ „Христо Ботев”, СУ „Райчо Каролев” и СУ „Отец Паисий“ и обхващат 164 подлежащи на задължително обучение ученици от населените места, в които няма училище. Осигурен е безплатен транспорт за всички ученици от селата до училищата в града и обратно.

Във всяко училище са създадени условия за осигуряване на обедно хранене на учениците.

Таблица 1. Данни за броя на учениците и кадровото осигуряване в училищата в Община Габрово през учебната 2018/2019 година

№ по ред	Училище	Брой ученици в училище	Брой ученици 1-4 клас	Брой ученици 5-7 клас	Брой ученици 8-12 клас	Персонал		
						Общ брой	Педагогически	Непедагогически
1	НУ „ Васил Левски“	136	136			25	16	8
2	ОУ „Ран Босилек“	493	314	179	0	47	40	7
3	ОУ „Неофит Рилски“	488	258	230	0	51,75	43	8,75
4	ОУ „Христо Ботев“	243	142	101	0	34	26	8
5	VI ОУ „Иван Вазов“	158	83	75	0	22	16,5	5,5
6	ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“	648	387	261		77	61	16
7	СУ „Райчо Каролев“	636	318	229	78	73	58	15
8	СУ „Отец Паисий“	453	195	144	114	63,25	50,5	12,75
9	ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“	642	0	132	510	60,5	45	15,5
10	Национална Априловска гимназия	627			627	58	47	11
11	ПТГ "Д-р Никола Василиади"	493	0	0	493	59	46	13
12	ПГТ "Пенчо Семов"	393			393	53	37	16

В резултат на предприетите мерки към началото на учебната 2018/2019 година е постигнат

оптимален модел на общинската образователна структура в община Габрово, запазени са училищата и детските градини, като се гарантира обхващане на подлежащите на задължително обучение деца и ученици. Обхванати са общо 5410 ученици в 257 паралелки от I до XII клас.

В община Габрово през тази учебна година функционират три иновативни училища НУ „Васил Левски“, ОУ „Христо Ботев“ и ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“. В училищните проекти са заложили следните елементи на иновативния процес:

- иновативни елементи по отношение на организацията и/или съдържанието на обучението;
- организиране по нов/усъвършенстван начин управлението, обучението и образователната среда;
- използване на нови методи на преподаване;
- разработване по нов начин на учебно съдържание, учебни планове и учебни програми.

Реализираните дейности се отразяват положително на образователната среда, на ключовите компетентности на учениците, на квалификацията на учителите, на взаимоотношенията им с външни партньори, както и с родителите. Те въздействат за личностното развитие на учениците.

С оглед повишаване на професионалните компетентности на педагогическите специалисти на регионално ниво през учебната 2018-2019 г. са създадени условия за квалификация в детските и учебни заведения, в ЦСОП, ЦПЛР-АОП и ЦПЛР КО – Габрово, в изпълнение на плана за 2014-2020 г. по Националната стратегия за развитие на педагогическите кадри. Чрез пряко допитване до учители и директори на работни срещи са проучени и анализирани потребностите от квалификация на педагогическите кадри. Съгласно разработения от РУО - Габрово план за квалификационна дейност за учебната 2018-2019 г. са организирани и проведени обучения. Множество обучения за преподавателите се осигуряват и в рамките на Национална програма „Квалификация“. От 2019 г. Програмата „Заедно в час“ ще подкрепя учители в Габрово. Тя предлага както финансово стимулиране, така и широк достъп до възможности за обучение, надграждаща квалификация, работа в мрежа и пр.

От гледна точка на това, че квалифицираният педагогически персонал е залог за личностното развитие на децата и учениците, е необходимо провеждането на непрекъснати обучения в контекста на ученето през целия живот.

1.3. Центрове

Център за специална образователна подкрепа

В Община Габрово функционира един център за специална образователна подкрепа, който е специализирано заведение, в което се осъществява педагогическа и психологическа подкрепа. консултативна, диагностична, корекционна и терапевтична работа с учениците с умствена изостаналост и с множество увреждания за оптимално развитие на силните страни, за коригиране и компенсиране на обучителни затруднения. Учебната програма е съставена по индивидуален план, съобразно възможностите на детето. В центъра се провежда и двугодишен курс на професионално обучение /IX и X клас/ по специалност „Работник в производството на кулинарни изделия в заведенията за хранене и развлечения“. Успешно завършилите ученици получават свидетелство за първа степен на професионална квалификация. През учебната 2018/2019 година в центъра се обучават 29 ученици, разпределени в 6 паралелки.

Център за подкрепа за личностно развитие - АОП

Центърът за подкрепа за личностно развитие – АОП в Община Габрово е единствена по

рода си в централна България астрономическата обсерватория и планетариум, която се посещава от деца, ученици, студенти, и туристически групи. В специфичната обстановка на звездната зала се организира изнасянето на учебни, популярни, детски лекции и програми.

В община Габрово функционира Астрономическа обсерватория и планетариум (АОП), която съгласно промените в Закона за предучилищното и училищното образование се преобразува в Център за подкрепа за личностно развитие. ЦПЛР-АОП е просветна, културна и изследователска институция, тясно свързана с работата на училищата, естествено вписваща се в структурата на града и района на централна България, която се посещава от деца, ученици, студенти, и туристически групи. През годината Астрономическа обсерватория и планетариум се посещава от над 10 000 учащи се.

Осъществява общинската политика за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на 231 деца и ученици от 5 до 18-годишна възраст в общината, организирани в кръжоци.

Център за подкрепа за личностно развитие „Кариерно ориентиране“ - Габрово

Кариерното ориентиране навлиза като задължително в училищното образование. Методиката на Министерство на образованието и науката за кариерно ориентиране „Програма за кариерно ориентиране на ниво училище“ е разработена за всички образователни етапи и е съобразена с възрастовите особености на учениците и необходимостта от кариерно ориентиране във всеки от тях. Тя елиминира опасността от стихийност при провеждането на дейностите по кариерно ориентиране на учениците, тъй като е един цялостен инструмент предлагащ последователност и системен подход.

През периода 2017-18 г. част от дейностите по кариерно ориентиране на учениците се извършват от Център за кариерно ориентиране – Габрово. ЦКО Габрово е създаден през м. октомври 2012 г. по проект на Министерство на образованието и науката „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“ и е част от национална мрежа от 28 Центъра за кариерно ориентиране. Центърът провежда дейности, чиято основна цел е подпомагането на учениците при техния информиран и осъзнат избор на образование и/или професия. Дейностите на ЦКО Габрово се осъществяват във всички видове и степени училища на територията на област Габрово.

През м. януари 2018 г. в община Габрово е създаден Център за подкрепа на личностно развитие „Кариерно ориентиране – Габрово“, който е приемник на ЦКО Габрово. Той е част от системата на предучилищното и училищно образование и по смисъла на чл.180 от за Закона за предучилищното и училищно образование е за кариерно ориентиране в училищното образование и включва взаимнодопълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия, и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда. Целева група на Центъра са учениците от всички образователни степени от училищата на област Габрово, техните родители/настойници. Центърът осигурява и методическа подкрепа на педагогическите екипи за осъществяване на дейностите по кариерно ориентиране в училище.

В община Габрово се провеждат индивидуални или групови консултации за кариерно ориентиране с желаещите ученици като общият брой обхванати ученици се запазва висок. Приоритетно се работи с учениците в 6 - 7 и 11 - 12 клас, тъй като на тях им предстои преход в по-горна образователна степен или излизане на пазара на труда.

Клубовете „Кариера“ в ПТГ „Д-р Никола Василиади“ и ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“ продължават да съществуват и да се използват за дейности по кариерно ориентиране. В тях се

провеждат обучения, интерактивни упражнения, дискусии по тематични филми, тренинги, информационни срещи и др. Темите са различни и обхващат области от себепознание, познание за пазара на труда, създаване и развитие на умения за планиране и управление на кариерата, вземане на решение, целеполагане и т.н. Провеждат се и срещи с работодатели и посещение на работни места /фирми в областта на машиностроенето, електрониката и автоматизацията/; междуучилищни конкурси и състезания /съвместно с технически гимназии от други градове/; конкурси и състезания по професии /съвместно с ТУ Габрово/; посещения на професионални изложения, форуми и семинари др.

Дейностите по кариерно ориентиране в техническата гимназия допринасят за създаване на интегрирана система за реализация и заетост по придобитата квалификация на завършващите средно професионално образование ученици в съответствие с изискванията на пазара на труда.

В ОУ „Неофит Рилски“, по инициатива на ръководството на училището, също е създаден клуб „Кариера“. В него, с желание са се включили ученици от 6 и 7 клас. Тук учениците се запознават с различни професии и възможностите на образователната система, чрез посещения в различни производствени организации, институции, учебни заведения и др. Правят се още интерактивни упражнения, дискусии и тренинги.

През 2017 г., 2018 г. и 2019 г. в община Габрово се проведе инициатива на Job Tiger и Технически университет Габрово „Дни на кариерата“. По същество това е среща с работодатели от различни икономически сектори. Въпреки, че инициативата е насочена към студентите, през м. Април 2019 г., Кариерен център към ТУ Габрово и ЦПЛР „Кариерно ориентиране- Габрово“ организираха посещение на абитуриенти от средните училища в гр.Габрово, които имаха възможност да се срещнат и разговарят лице в лице с 32 работодатели, представени на форума. Отзивите са положителни. Двата кариерни центъра ще продължат да организират учениците от 12 клас за участие във форума.

От началото на 2019 г. учениците от Община Габрово имат възможността да се включат в Програмата Able Mentor и за период от три месеца да работят със специално подбран за всеки един ментор – в зависимост от представата за бъдеща кариера на съответния ученик. В първото издание на инициативата за 2019г от Габрово заявки за участие са подали 12 ученици. ABLE Mentor е програма за индивидуално менторство, създадена през 2013 г. от група приятели, обединени от членството си в сдружение Асоциация на българските лидери и предприемачи (ABLE). Инициативата е разработена като инструмент за справяне с няколко недостига в българското образование:

- Недостатъчно кариерно и академично ориентиране в гимназиалните класове;
- Липса на самоувереност сред завършващите;
- Недостиг на базови умения за планиране, комуникация, работа в екип, спазване на срокове и др.

Дейността на Програмата на територията на Габрово създава нови възможности в сферата на кариерното ориентиране.

2. Други институции имащи отношение към личностното развитие на децата, подрастващите и младежите в училищна възраст

2.1. Доставчици на социални услуги в община Габрово

Дневен център за деца и младежи с увреждания, гр. Габрово

Дневен център за деца и младежи с увреждания представлява социална услуга в общността, която предоставя целодневна, полудневна или почасова грижа, в зависимост от

индивидуалните потребности на потребителите. Съобразно потребностите на местната общност от 01.06.2018 г. е разширена целевата група на социалната услуга, която вече включва и младежи с увреждания. В тази връзка е променено наименованието на услугата в Дневен център за деца и младежи с увреждания. Услугите на центъра се ползват от деца от Община Габрово с различни видове увреждания – двигателни, зрителни, ментални и множествени. Капацитетът на услугата е 40 места, като към месец февруари 2019 г. услугата са ползвали 51 деца и младежи. Средногодишно за 2018 г., специалистите от Дневен център за деца и младежи с увреждания са оказали подкрепа на 51 деца в риск.

Дневен център за деца с увреждания, гр. Габрово, кв. Велчевци

Дневният център обслужва деца на възраст до 18 г. с различни видове увреждания или изоставане в някоя от областите на развитие. Капацитетът на услугата е 20 места, но за месец февруари 2019 г. услугите на Центъра са ползвали 40 потребители почасово. През 2018 г. е оказана подкрепа на общо 66 деца. Предвид броя на потребителите желаещите да ползват и ползващи услугите на центъра, от Община Габрово през 2018 г. са внесли предложение за увеличаване на капацитета от 20 на 30 места. С децата и техните семейства работят специалисти логопед, психолог, педагог, рехабилитатори, социален работник и детегледачки. В Центъра са създадени условия за корекционно - компенсаторна работа с децата, придобиване на полезни навици, подобряване на физическото, интелектуалното и емоционално състояние на потребителите.

Център за социална рехабилитация и интеграция за деца от аутистичния спектър, гр. Габрово

Потребители на социалната услуга са деца с проблеми от аутистичния спектър. Капацитетът на услугата е 20 места, като за месец февруари 2019 г. услугата са ползвали 28 деца. В Центъра работата с децата е почасова, като посещенията при специалистите се извършват по предварително изготвен график. Насоката за работа с всяко дете е индивидуална, в зависимост от конкретните потребности. С децата работят психолози, логопед, педагог.

Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания, гр. Габрово

Социалната услуга е предназначена за деца без увреждания, за които до момента на настаняването им в Центъра няма възможност за отглеждане в биологичното им семейство, семейство на близки и роднини, приемно семейство. Капацитетът на услугата е 5 места, като са заети 4 места към месец февруари 2019 г. Целта на развитието на социалната услуга е да допринесе за подобряване качеството на живот на децата и младежите в общината, като условие за свободното им и пълноценно личностно развитие.

Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания (ЦНСТДМУ), гр. Габрово – кв. Трендафил и кв. Борово (2 Центъра)

Потребители на услугите са деца и младежи с различни видове увреждания. Двата Центъра са социални услуги от резидентен тип, които се предоставят на деца и младежи с увреждания, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или приемно семейство. Капацитетът на всеки Център е 14 места. Към месец февруари 2019 г. има настанени 11 деца в ЦНСТДМУ в кв. Борово и 8 деца в ЦНСТДМУ, кв. Трендафила. Осигурена е възможност децата

и младежите да ползват социални услуги в общността и да посещават училище, в зависимост от конкретните им нужди и потребности.

Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания с потребност от постоянни медицински грижи - кв. Велчевци

Потребители на услугата са деца и младежи с различни видове увреждания с потребност от постоянни медицински грижи. Центърът е с капацитет от 8 места. Към февруари 2019 г. в Центърът са настанени 8 деца с тежки множествени увреждания, нуждаещи се от постоянни медицински грижи. В Центърът на децата и младежите с увреждания е осигурена 24-часова непрекъсната грижа от медицински специалисти. Услугата се предоставя в координация с останалите услуги, предоставяни в общността, за ранна интервенция, рехабилитация и дневна грижа, в които на всяко дете и младеж, според индивидуалните потребности, се предоставят специализирани медицински, педагогически и социални грижи. Децата са включени в дейността на Центъра за специална образователна подкрепа – Габрово.

Център за обществена подкрепа, гр. Габрово към SOS Детски селища, гр. Габрово

Център за обществена подкрепа управляван от SOS Детски селища България е с капацитет от 60 места, от които 25 делегирана от държавата дейност. Месец февруари 2019 г. услугите на ЦОП са ползвали 153 потребители (в това число – родители, настойници, приемни родители/или разширени семейства).

Център за обществена подкрепа предлага комплекс от социални услуги за деца в риск и техните семейства, които са насочени към превенция на насилието и асоциалното поведение, превенция на отпадане от училище, закрила на деца, жертви на малтретиране, насилие и negliжиране, консултиране и подкрепа на деца с отклоняващо се поведение, обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция – подкрепа при напускане на социални услуги от резидентен тип.

Център за обществена подкрепа ИМКА, гр. Габрово

Услугите в Център за обществена подкрепа са насочени към деца и младежи в риск, от общността, деца с отклоняващо се поведение, деца с обучителни и затруднения, деца с говорни дефицити, както и деца жертви/свидетели на насилие, деца в риск от отпадане от училище, деца настанени в приемни семейства, деца настанени при близки и роднини и др. Центърът предлага и услуги насочени към родители и към различни специалисти работещи с деца: (възпитатели, педагози, социални работници, психолози) и др. специалисти, работещи с деца в риск в общността. Капацитетът на услугата е 25 места, като за месец февруари 2019 г. услугите на центъра са ползвали 34 човека. Допълнително специалистите са включили в различни превантивни дейности (обучение, консултации, доброволчески дейности) повече от 60 подрастващи, на възраст 13-17 години.

„Комплекс за социално-здравни услуги за деца и семейства“ в община Габрово

Комплексът за социално-здравни услуги за деца и семейства е разкрит в рамките на проект на Община Габрово, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020. В Комплекса се предоставят интегрирани здравно-социални услуги за ранно детско развитие в подкрепа на семейства с деца от 0 до 7 години, включително с увреждания, на деца от 0 до 7 години в риск и техните семейства и на деца и възрастни в риск. Услугите, които се предоставят в Комплекса включват: Ранна интервенция на уврежданията; Предоставяне на психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и

развитие на родителски умения; Подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията; Индивидуална педагогическа подкрепа на деца с увреждания; Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищна готовност за равен старт в училище. През 2018 година е оказана подкрепа на над 114 деца и техните семейства в отделните дейности по Проекта.

2.2. Доставчици на услуги за свободното време на децата и учениците

Читалища, клубове, музеи, библиотеки, художествени галерии, неправителствени организации и други

В тази категория попадат читалища, клубове, музеи, библиотеки, художествени галерии, неправителствени организации и други, в чиито приоритети са подкрепа на детското и младежко развитие извън училище, които насърчават неформалното и гражданското образование на подрастващите.

Читалищата на територията на община Габрово се явяват един от основните доставчици на услуги в подкрепа личностното развитие на децата и учениците през свободното им време. На територията на общината има 43 читалища и над 130 клуба. Действащите читалища осигуряват възможност на децата и младите хора да развиват своите интереси, способности и талант в сферата на народни песни и танци, модерни танци, театрално изкуство, изобразително изкуство, приложни изкуства и др. Те работят в посока развитие и обогатяване на културния живот в общината, чрез съхраняване на традициите и възпитаване и утвърждаване на националното самосъзнание и културна идентичност. Разнообразни форми на работа предлагат и читалищните библиотеки. Те осигуряват достъп до информация и разширяват възможностите за самостоятелно развитие на младите хора.

Разнообразни дейности за децата и учениците се предлагат в Регионалния исторически музей, Художествената галерия „Христо Цокев“, Интерактивния музей, Дом на хумора и сатирата, библиотека „Априлов - Палаузов“ и читалищните библиотеки. Същевременно 42 спортни клуба /с 8 повече спрямо предходния период/, предоставят възможност за активно занимание със спорт – волейбол, футбол, баскетбол, бокс, вдигане на тежести, плуване, бадминтон, карате, колоездене таекуон-до и др. В спортен комплекс „Христо Ботев“ са подновени и реновирани вътрешните части и пространства на закрыта писта по лека атлетика и зала „Бокс“ и се осигурени условия за спортна дейност на деца и ученици. Създадени са и йога – клубове, които също предоставят възможности за развитие – както на физическо ниво, така и на духовно.

Функционирането на Регионалната библиотека „Априлов - Палаузов“ - Габрово също допринася за създаването на нови възможности за личностно развитие. Библиотечният екип и неговото ръководство провеждат събития, обучения и инициативи, като по-голямата част от тях са естествено свързани с популяризиране на книгата и четенето като най-ефективните „постове“ на човешкия прогрес. В библиотеката съществува Обучителен и интернет център на съвременен ниво, който се използва като база за обучения от различен характер. В Регионална библиотека „Априлов-Палаузов“ от 2011 година съществува и доброволческо формиране - Клуб на доброволците със собствени инициативи, свързани с младежкото доброволчество сред местните общности и в полза на библиотеката.

На територията на община Габрово функционират няколко организации, чиято дейност е насочена към развитие на доброволството сред децата и учениците – Център за работа с доброволци към Община Габрово, Младежки съвет по наркотични вещества към Община

Габрово, Център за работа с доброволци към ИМКА Габрово, Клуб на доброволците към Регионална библиотека – Габрово.

Традиционно се организират занимания за деца и младежи, свързани с високотехнологичните знания и умения – програмите на Робопартанс, Клуб по роботика, Клуб по ракетомоделизъм, Академия Телериг, „Звездни градове” – функционират на територията на област Габрово и дават възможност на около 100 деца годишно да се „срещнат” с IT възможностите и новите технологии, както и да създават софтуер и да конструират модели и макети. В сформираните школи и клубове в училищата на територията на община Габрово, свързани с информационни технологии и програмиране са обхванати над 45% от учениците, като дейностите включват: Креативност и дигитални компетентности, Клуб "Autocad", Клуб „Компютърно програмиране - първи стъпки“, Клуб "Информационни технологии", Клуб "Компютърна анимация", Триизмерно моделиране и визуализация, Роботика, Графичен и Уеб дизайн, Група по информационни технологии „Цифрова магия“, В света на дигиталните умения, Дигитална креативност и други

Детския фолклорен ансамбъл “Габровче” изучава и съхранява музикално – танцовия фолклор на България и го популяризира сред подрастващите поколения. Концертният състав включва оркестър от народни инструменти, народен хор, детска и младежка танцови формации. От 2008 година ансамбълът е главен организатор на Регионалния музикално-фолклорен конкурс за деца “Златен славей”. Конкурсът дава сцена за изява на стотици талантиливи деца, провокира интереса към корените на българщината, възпитава и формира, както вкус, така и ценности. Във конкурса участват над 250 деца и ученици от област Габрово. Те се съревновават в четири раздела – индивидуални изпълнители, вокални групи, дуети, трио, квартет и групи за фолклорни обичаи, разделени в различни възрастови групи. И изпълнители, и публика се докосват до магията на българската народна песен и мистичното въздействие на българската обредност.

На територията на община Габрово работят и редица неправителствени организации. Някои от тях имат постоянни дейности насочени към децата и младежите в училищна възраст, целева група на настоящата стратегия, а други имат периодични дейности по време на ваканции или в други времеви отрязъци, в зависимост от осигуреното финансиране. В посока личностно развитие работят активно различни организации с младежка насоченост: Сдружение „ИМКА” – Габрово, Българския младежки червен кръст, Младежкия съвет за наркотични вещества, Фондация „Обществен дарителски фонд – Габрово”.

Сдружение ИМКА-Габрово е младежка организация, която работи в подкрепа на развитието на младите хора в Габрово и в България и най-вече младежката активност, доброволчество и гражданско участие. Сдружението работи още за насърчаване на младежкото развитие, изследване на проблемите на младите хора в общността, предоставяне на младежки информационни, консултантски и обучителни услуги и осъществяване на програми за свободното време. Организацията е доставчик на социални услуги в общността - Център за обществена подкрепа и доставчик на младежки информационни и консултантски услуги с подкрепата на Националната програма за младежта и програма Еразъм +.

Сдружение ИМКА Габрово умело развива и надгражда капацитета на екип от младежки обучители, които предоставят обучения и консултации по широк диапазон от теми, свързани с младежкото развитие, а именно: личностно развитие и развитие на базисни социални умения, развитие на организационни компетенции – управление на времето, работа в екип, управление на доброволци, преодоляване на конфликти, набиране на средства, подготовка на младежки проекти и на еднокдневни доброволчески инициативи и др. В допълнение на това, благодарение на ефективното взаимодействие с международни партньорски организации обучителния екип има възможност да обучава и по теми свързани с Европейско гражданство, права на децата, детско и

младежко участие, межкултурно общуване, глобално образование и образование за развитие и др. По време на акции и кампании организацията има практика да мобилизира сравнително големи групи доброволци (средногодишно повече от 30 доброволци). В сферата на младежкото доброволчество ИМКА-Габрово работи по стандартите на Националния Алианс за работа с Доброволци и Европейския съюз на ИМКА. Организацията поддържа разнообразна ресурсна библиотека с обучителни материали на български и английски език, по редица теми свързани младежко развитие, организационно развитие на младежки групи и организации, създаване на партньорства и работа в мрежа и др.

Общински съвет по наркотични вещества /ОбСНВ/ към Община Габрово

ОбСНВ изпълнява националната и местна политика в областта на злоупотребата с наркотици. Основна задача на ОбСНВ е осъществяване на координация, ефективно взаимодействие и сътрудничество между институциите, НПО, младежки сдружения и медии в усилията им за ограничаване на разпространението и употребата на психоактивни вещества. Съветите по наркотични вещества разработват, осигуряват и координират изпълнението на общинските програми за борба срещу злоупотребата с наркотични вещества.

Общински съвет по наркотични вещества към Община Габрово реализира ежегодно инициативата „Приеми ме на село“ през месеците юни- септември.

Програмата предоставя възможности за включването на децата и младежите в алтернативни дейности за свободното време и превенция на рисковото поведение.

Дейностите, които се реализират в рамките на „Приеми ме на село“, са в няколко основни направления:

- Кулинарно наследство;
- Фолклорни традиции;
- Традиционни занаяти;
- Селски бит.

Инициативата „Приеми ме на село“ се осъществява под формата на:

- Дневен лагер „Приеми ме на село“ за деца на възраст 9-14 г. от Габрово;
- „Приеми ме на село“ за младежи на възраст 15-29 г. от цялата страна;
- Академия „Приеми ме на село“ за младежи над 15 години от цялата страна;
- „Приеми ме на село“ – Джуниър за деца на възраст 9-14 г. от цялата страна.

Основен партньор в работата на ОбСНВ и ПИЦ е Младежкият съвет по наркотични вещества /МСНВ/, в който са включени 20 ученици на възраст 14-19 години от всички габровски училища.

Превантивно-информационен център /ПИЦ/ към Община Габрово

ПИЦ осъществява превантивни дейности и изпълнява програми на общинско ниво. В дейността си сред младите хора, специалистите от ОбСНВ и ПИЦ се основават на принципите на позитивната превенция, концентрираща се върху засилване на продуктивните фактори, откриване на потенциала на личността и развиване на позитивните житейски умения у децата и младежите, както и откриване и подпомагане на резервите и потенциала на семейната и училищна среда.

Основни цели на дейността на ОбСНВ и ПИЦ включва: ограничаване на разпространението, употребата и злоупотребата с наркотични вещества сред подрастващите, чрез повишаване на информираността им по проблемите на зависимостите; формиране на нагласи за

здравословен начин на живот; откриване и стимулиране на творческия потенциал на децата и младежите; организиране и реализиране на алтернативни дейности и конструктивно организиране на свободното време; информираност на родители, учители и специалисти по отношение на наркотиците и зависимостите и развиване на умения за ранно разпознаване на проблемите на децата, свързани с рисковото поведение - употреба на психоактивни вещества, агресия, насилие и др. и тяхното решаване.

Целеви групи, към които е насочена дейността на ОбСНВ и ПИЦ: деца и младежи, обхванати от образователната система; деца и младежи, отпаднали от училище; родители на деца и младежи; млади хора, употребяващи психоактивни вещества; лица, зависими към наркотични вещества и техните близки; учители, педагогически съветници, психолози и медицински специалисти от училищата в град Габрово; други специалисти от различни институции, работещи по проблеми, свързани с наркозависимостите.

Екипът на ОбСНВ и ПИЦ е разработил и прилага в училищна и извънучилищна среда превантивни програми „Спри! Дрога на пътя!“, „Здравейко“, „Информираният избор“, „Орбита“, Лидерска младежка програма; „Опасности в интернет“, „Заедно извън час“, „Приеми ме на село“.

Предпоставки за комплексен подход към личностното развитие на децата и учениците са изградените партньорства с различни организации, клубове, центрове за обучение, социални услуги. По отношение на създаването на ползотворни взаимоотношения между различните организации и институции - стремежът към създаване на партньорства е налице, търсят се и организации от други области от териториална гледна точка, но с конкретен опит и възможност за подкрепа на местните училища и детски градини.

Таблица 3. Данни за изградените партньорства между образователните институции и други заинтересовани страни

Училище/ ДГ	Изградени партньорства					
	НПО	Културни институции	Доставчици на социални услуги (ЦОП, ЦНСТ и др.)	Клубове	Партньорства по проекти, свързани с подкрепа на учениците	Други
НУ "Васил Левски"	-	ДГ „Рачо Стоянов“	ЦОП към SOS детски селища	спортни	-	ОД на МВР - Габрово
ОУ "Ран Босилек"	ИМКА-Габрово	Драматичен театър „Рачо Стоянов“ Габрово, Държавен куклен театър Габрово, Дом на хумора и сатирата, Регионален исторически музей Габрово	ЦОП към SOS детски селища	ФК „Янтра“-1990 „Чардафон Орловец“ СБК СК „Некст“ СКТМ-Габрово	-	"Веда Консулт"

ОУ "Неофит Рилски"	ИМКА-Габрово	Читалище „Априлов – Палаузов“	ИМКА и ЦОП към SOS детски селища	ФК „Янтра 1919“ Тенис клуб „Българов“ Клуб по спортно ориентиране „Узана“ Спортен клуб по ски и биатлон „Узана“	-	-
ОУ "Христо Ботев"	-	-	-	БК"Чардафон- Орловец"	-	"Веда Консулт"
ОУ "Иван Вазов"	ИМКА-Габрово	Регионален исторически музей Габрово Музей на образованието Дом на хумора и сатирата	ЦОП към SOS детски селища	Тенис клуб „Българов“ СК „Узана-2007“ КСО „Узана“ ФК „Янтра“ БК „Чардафон – Орловец“ ФТС „Маркодея“	ТК „Българов“; СК „Узана -2007“; КСО „Узана“	-
ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	-	Музей на образованието Регионален исторически музей Габрово	ЦОП към SOS детски селища	-	-	ЦПЛР-„Кариерно ориентиране“
СУ "Райчо Каролев"	ИМКА-Габрово	Регионален исторически музей Габрово РБ „Априлов-Палаузов“	ЦОП към SOS детски селища	Бадминтон, карате, волейбол, футбол	РБ „Априлов-Палаузов“	-
СУ "Отец Паисий"	-	Детски състав за арт-танци“Смехоранчета“; състав за народни танци - Боженци	ЦОП към SOS детски селища	ФК „Янтра 2013“ „Янтра 1919“ „Янтра-Габрово“ ХК Бъки БК Чардафон Тенис клуб Боксов клуб „Габрово 91“	-	-

ПМГ "Акад. Иван Гюзелев"	ИМКА-Габрово	Регионален исторически музей РБ „Априлов-Палаузов Държавен архив Дом на културата Институт Конфуции – София	ЦОП към SOS детски селища	Баскетболен клуб „Чардафон“		ЦПЛР-АОП
ЦСОП	СБЗ за лица с интелектуални затруднения	Куклен театър НЧ „Христо Смирненски 1949“	ЦНСТДМУ Габрово	-		ОУ „Ран Босилек“ ПГТ „Пенчо Семов“
Национална Априловска гимназия	ИМКА-Габрово, Български младежки червен кръст	Регионален исторически музей Габрово РБ „Априлов-Палаузов“ Музей на образованието МАИР „Боженци“ ЕМО „Етъра“ Драматичен театър „Рачо Стоянов“	ЦОП към SOS детски селища Общински център по наркотични вещества; ЦПЛР-„Кариерно ориентиране“	-	Българо – американска програма „Фулбрайт“ финансирана от Америка за България; Асоциация на Кеймбридж училища в България; DSD – училища в България ЦПЛР-АОП	ЦПЛР-„Кариерно ориентиране“
ПТГ "Д-р Никола Василиади"	ИМКА	Дом на хумора и сатирата, ДТ „Рачо Стоянов“	ЦОП към SOS детски селища	-		ОбСНВ ЦПЛР-„Кариерно ориентиране“
ПГТ "Пенчо Семов"	Търговско промишлена палата; ИМКА; Джуниър Ачийвмънт	Регионален исторически музей; Дом на хумора и сатирата; Музей на образованието; АЕК „Етъра“; Художествена галерия „Хр. Цокев“	ЦОП към SOS детски селища	СК „Акроарт“ БК „Габрово-91“ РК „Янтра“ ФК ХК „Бъки“ ТД „Узана“ БК „Чардафон“	По проект „Ученически практики“ – счетоводни кантори и фирми; хотели и ресторанти на територията на Габрово, Севлиево, Трявна;	ЦПЛР-„Кариерно ориентиране“

ДГ "Дъга"	-	-	-	-	Обществен дарителски фонд ТУ-Габрово Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово	-
ДГ "Първи юни"	Библиотека "Априлов-Палаузо" РИМ Парк Българка	ЦНСТ ДЦДУ-Велчевци	ЦНСТ, кв.Борово, кв.Велчевци ФК"Янтра" БК"Чардафон"	-	Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово	-
ДГ "Ран Босилек"	-	Регионален исторически музей, Музей на образованието ЕМО „Етър”, Регионална библиотека „Априлов-Палаузов”, Дом на хумора и сатирата; ДКТ-Габрово, ДТ „Рачо Стоянов”	ЦОП към Община Габрово	-	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - Габрово,	-
ДГ "Мечо Пух"	-	Регионален исторически музей Музей на образованието РБ „Априлов-Палаузов”, ДКТ-Габрово ДТ „Рачо Стоянов”	ЦОП към SOS детски селища ЦНСТ, SOS Детски селища, АСП ДСП- Габрово	-	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Габрово Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово	-
ДГ "Мики Маус"	ИМКА-Габрово	РБ "Априлов-Палаузов", Исторически музей" ДХС; НМО; Природен парк "Българка" ЕМО "Етър"	ЦСИР "Келер"	-	Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово	-

ДГ "Младост"	-	Регионален исторически музей Музей на образованието РБ „Априлов-Палаузов” ЕМО „Етър”, Дом на хумора и сатирата ДКТ-Габрово, ДТ „Рачо Стоянов”, МИАР „Боженци”	ЦОП към Община Габрово ЦНСТ, ЦОП SOS детски селища, АСП- ДСП- Габрово	ДЮФК Янтра 2013, Карате- До клуб Янтра	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - Габрово, ЦСИР ”Келер” Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово	-
ДГ "Перуника"	Амалипе	Дом на хумора и сатирата, ЕМО „Етър”, Музей на образованието	ЦОП SOS детски селища		Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово	
ДГ "Радост"	БМ Червен кръст	ЕМО „Етър”	Комплекс за социално-здравни услуги за деца и семейства -	ОБК„Чарда фон', ДЮФК „Янтра", Карате-ДО„Янтра" -	Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово	-
ДГ "Слънце"	ЕЦИОНК	-	РЦПППО-Габрово	-	Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово	-
ДГ "Явор"	-	Дом на хумора и сатирата	-	-	Проект "Интеграционни мерки за повишаване училищната готовност на децата в община Габрово -	-

3. Материални и технически ресурси за осигуряване на подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в институции на територията на община Габрово.

Материалните и технически ресурси в системата на предучилищното и училищното образование са от особена необходимост за децата и учениците със специални образователни потребности. Изграждането на подкрепяща образователна среда, включва подходящи архитектурни и социално-битови условия, индивидуални образователни програми, училищен екип за подкрепа за личностно развитие, който да извършва оценяване, специални учебно-технически средства, материали, помагала и пр. Достъпната архитектурна среда е от изключителна важност, тъй като липсата на такава възпрепятства посещението на учебни занятия

от деца с физически увреждания. В таблица 4 е видно, че в повечето учебни заведения липсват рампи и подечни платформи, както и тактилни ивици и нехлъзгави настилки. Пригодността на помещенията и пространствата за общо ползване заедно със санитарно-хигиенните помещения за хора с увреждания не е осигурена в повечето учебни заведения.

Таблица 4. Достъпна архитектурна среда

Училище, ДГ, Център за подкрепа за личностно развитие, ЦОП и др.	Достъпна архитектурна среда								
	Входни и комуникационни пространства						Пригодност на помещенията и пространствата за общо ползване за хора с увреждания		Достъпно и пригодно за хора с увреждания санитарно-хигиенно помещение
	Достъпен вход		Достъпност до помещения и пространства				Създадени условия в класни стаи и кабинети за ученици с увреждания	Използваемост на общи помещения - зала, аула, столова, физкултурен салон и др. за ученици с увреждания	
	Рампа	Подечна платформа	Безопасни паралети	Нехлъзгава настилка	Тактилни ивици	Подечна платформа			
НУ "Васил Левски"	не	не	не	не	не	не	не	да	
ОУ "Ран Босилек"	не	не	не	не	не	не	не	не	не
ОУ "Неофит Рилски"	не	не	да	не	не	не	не	у-те използват общи помещения и ресурсен кабинет	не
ОУ "Христо Ботев"	да		да	не	не	не			да
ОУ "Иван Вазов"	не	не		не	не	не	не	не	не
ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	да	не	да	да	не	не	да	да	да
СУ "Райчо Каролев"	да	не	да	не	не	не	да	да	да
СУ "Отец Паисий"	не	не	не	не	не	не	не	не	не
ПМГ "Акад. Иван Гюзелев"	да	-	да	да	не	асансьор	да	не	да
Национална Априловска гимназия	да	да	да	да	не	да	да	да	не
ПТГ "Д-р Никола Василиади"	да	не	да	да	не	не	не	не	не
ПТТ "Пенчо Семов"	не	не	да	не	не	не	класни стаи и кабинети на 1-ви етаж, които могат да се ползват	столът и физкултурният салон са на първия етаж	да
ДГ "Дъга"	не	не		да			да	да	
ДГ "Първи юни"	да	не		да	не	не		да	да
ДГ "Ран Босилек"	не	не	не	не	не	не	не	не	не
ДГ "Мечо Пух"	не	не	не	не	не	не	не	не	не
ДГ "Мики Маус"	не	не	не	не	не	не	не	не	не
ДГ "Младост"	не	не	не	не	не	не	не	не	не
ДГ "Перуника"	да	не	не	в дворните пространства	не	не	не	не	не

ДГ "Радост"	не	не	не						
ДГ "Слънце"	да	да	да						да
ДГ "Явор"	не	не	не	не	не	не	да	да	не

Данните за училищата и детските градини по отношение на материалната среда показват, че имат спортни площадки, разполагат с физкултурен салон и спортни съоръжения, библиотечно-информационно обслужване, оборудвани компютърни кабинети и организирано столово хранене.

Таблица 5. Данни за материални ресурси

Училище/ДГ	Спортна база			Библиотечно-информационно обслужване	Компютърни кабинети	Столово хранене
	Наличие на физкултурен салон	Наличие на спортна площадка	Осигуреност със спортни съоръжения			В самостоятелен стол
НУ "Васил Левски"	да	да	да	не	да	не
ОУ "Ран Босилек"	да	да	да	да	да	да
ОУ "Неофит Рилски"	не	да	да	да	да	да
ОУ "Христо Ботев"	да	да	да	не	да	да
ОУ "Иван Вазов"	да	да	да	да	да	да
ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	да	да	да	да	да	да
СУ "Райчо Каролев"	да	да	да	да	да	да
СУ "Отец Паисий"	да	да	да	да	да	да
ПМГ "Акад. Иван Гюзелев"	да	да	да	да	да	да
Национална Априловска гимназия	да	да	да	да	да	не
ПТГ "Д-р Никола Василиади"	да	да	да	да	да	не
ПГТ "Пенчо Семов"	да	да	да	да	да	да
ДГ "Дъга"	да	да	да	да	да -по групи	
ДГ "Първи юни"	да			да		да
ДГ "Ран Босилек"	не	да	да	да	не	да
ДГ "Мечо Пух"	не	не	да	да	не	да
ДГ "Мики Маус"	да	не	да	да	не	не
ДГ "Младост"	да		да	да	не	да
ДГ "Перуника"	да	да	да	да	не	не
ДГ "Радост"	да	да	да	да	да	
ДГ "Слънце"	да	не	не	да	не	да
ДГ "Явор"	да	не	не	да	не	

- По-голямата част от училищата и детските градини в област Габрово не покриват минималните изисквания за достъпност на архитектурната среда съгласно чл. 106 от Наредбата за приобщаващото образование. Инвестицията за покриване на изискванията не е малка и в по-голямата част от случаите представлява огромна тежест за бюджетите на училищата и детските градини. Въпреки това се отбелязва ръст в изграждането на достъпна архитектурна и физическа среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда

- По отношение на материалната база в училищата и детските градини в област Габрово, има относително добра обезпеченост със спортна база, библиотеки, компютърни кабинети и столово хранене. Тази материална база обаче трябва да се съхранява и поддържа.

- Налице е обновяване на материална база, изграждане на сензорни помещения и внедряване на компютърни програми за работа с ученици със СОП и от аутистичен спектър;

4. Характеристика на потребности от подкрепа на деца и ученици

Общинската стратегия за подкрепа на личностното развитие е насочена към всяко дете или ученик, независимо от неговите физически и умствени възможности, в съответствие с индивидуалните образователни му потребности. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.

4.1. Деца и ученици в риск

В тази категория се включени деца и ученици, които са в опасност; към които се проявява агресия; чието физическо, психическо и морално развитие е застрашено, поради една или друга причина - физическо или емоционално насилие, negliжиране, въвличане в злоупотреба или извършване на противообществена проява; които нямат нормална семейна среда, изпитват неблагоприятното въздействие на други лица, отклонения от общоприетите норми на поведения, действия причинени от други хора и институции, които са пагубни за нормалното им развитие; чието здраве, образование и възпитание е подложено на бъдещ риск – сираци с безотговорни родители, растат в лоша среда и т.н.; за които родителите не полагат адекватни грижи - осигуряване на безопасност, любов, храна, подслон, образование, здраве.

Отделът „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“ – Габрово, осъществява текуща практическа дейност, включваща наблюдение и контрол за спазване правата на детето, подпомагане и услуги в семейна среда, определят и провеждат конкретни мерки за закрила на децата и контролират изпълнението им.

Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) организират и координират социално-превантивната дейност на територията на общината - превенция на ученическата престъпност, чрез запознаване на учениците с противообществените прояви и последствията по ЗБППМН за извършителите; разглеждат противообществените прояви, извършени от малолетни и непълнолетни по сигнали на прокуратура, съд, полиция, граждани и налагат законосъобразни възпитателни мерки; оказват помощ на родителите или лицата, които ги заместват, срещащи затруднения при възпитанието на децата си; организират инициативи за ваканционните дни.

МКБППМН в общината работи в сътрудничество с всички институции, имащи отношение към работата с децата – Областна дирекция на МВР, Районно управление – Габрово, дирекция „Образование и социални дейности“, всички учебни заведения в Габрово, Дирекция „Социално подпомагане“ – отдела за закрила на детето, Центровете за обществена подкрепа, както и с неправителствените организации, които работят с деца – Сдружение „Общинско училищно настоятелство“, Сдружение „Социален диалог“, БМЧК и др.

4.2. Отпадане на деца и ученици, подлежащи на задължително предучилищно и училищно обучение.

Превенцията на преждевременното напускане на училище неизменно е свързана с анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система, идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и планиране на мерки за преодоляване на рисковите фактори

от отпадане. Директорите на училищата и детските градини своевременно изпращат уведомителни писма до Кмета на Община Габрово, относно преместването на учениците и децата, подлежащи на задължително училищно и предучилищно обучение.

Младежите, отпаднали от системата на образованието, нямат придобита степен на професионална квалификация и възможността за завръщането им в системата на образованието е ограничена. За младите хора, навършили 16 години се осигурява по различни проекти към дирекция „Бюро по труда“ обучение, като за осъществяването на тази дейност спомага и младежкия медиатор в Община Габрово. С цел завършване на образователна степен или придобиване на професионална квалификация, в училищата на територията на Община Габрово, освен дневна форма се организират и неприсъствени форми на обучение – самостоятелна и задочна. През 2018/2019 година в самостоятелна форма се обучават 45 ученици.

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай за всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от образователната система.

Основните рискови фактори за отпадане от училище са:

- Социални и семейни: липса на родителски контрол и подкрепа; неблагоприятна семейна и социална среда; липса на мотивация за учене и функционална неграмотност; нисък социален статус; ниско образование на родителите; негативно влияние на връстниците

- Етнокултурни причини: ниска степен за готовност за училище; липса на ангажираност и визия за бъдещето на децата от страна на родителите; ранни бракове при момичетата

- Образователни причини: слаб успех в училище; трудности в усвояването и разбирането на материала. (Попадайки в по-горен етап на образование, те не успяват да се включат активно и в резултат на това изостават, губят интерес за учене и работа.)

- Други: емоционален стрес; физическо натоварване

Услугите за превенция на рискови групи деца са ограничени. Съществуващите услуги са повече насочени към децата и рядко обхващат родителите и налични рискови групи в общността (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет и др.).

Във връзка с прилагане на Механизъм съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст /ПМС №100 от 08.06.2018г./ със заповед на началника на РУО – Габрово са сформирани екипи за обхват на територията на община Габрово, в които са включени педагогически специалисти, представители на РУО – Габрово, Дирекция „Социално подпомагане“, РУ на МВР и общинска администрация. В резултат от дейността на екипите за обхват за записаните в детски градини или училища деца и ученици, подлежащи на задължително обучение, се прилагат мерки за тяхното задържане в образователната институция. За тях, както и за идентифицираните в риск от отпадане се прилагат определените мерки, съвместно от институциите, работещите по Механизма за обхват. На училищно ниво са предприети мерки за оказване на обща и допълнителна подкрепа в съответствие Наредбата за приобщаващото образование. Чрез механизмите на Закона за семейните помощи за деца и на Закона за социално подпомагане се оказва помощ на семейства, чиито деца са в риск от отпадане от образователната система по социално-икономически причини.

За разрешаване на проблемите, свързани с отпадане (напускане) на училище или нередовно посещение на учебните занятия, в училищата на територията на община Габрово се предприемат различни мерки с цел превенция и задържане на учениците в училище, които включват: провеждане на консултациите и допълнителните занимания с учениците, което води

до компенсиране на затрудненията в обучението преди те да станат причина за преждевременното напускане на училище; предоставяне на учебници и помагала; включване на учениците в групи за извънкласни дейности; осигурени условия за ресурсно подпомагане на учениците със СОП; провеждане на консултации с психолог; включване на учениците в целодневната организация на работа в училище – в групи по ЦДО, в групи по СИП, групи по факултативни часове, извънкласни и извънучилищни форми; осигурено хранене и транспорт за ученици, които са от населени места, в които няма училище; провеждане на разговори с учениците от педагогическия съветник и класния ръководител; подобряване на материалната база в училищата, участие на учениците в проекти; социализиране на децата от различен етнически произход и социален статус, приобщаване към училищния живот и намиране на социални посредници, за да се постигне по-голяма посещаемост в училище; здравно образование в часа на класа, изнасяне на беседи - за стрес, трафик на хора, ранна бременност; кариерно ориентиране и консултиране; посещение на логопед

В учебните заведения с родителите се организират тематични срещи по проблеми за отговорността, относно възпитанието и образованието на децата им; провеждат се консултации и съвместни дейности със сформираният Обществен съвет и Училищно настоятелство за преодоляване на проблема с отпадането на учениците; включват се в различни инициативи на училището. През 2018 година в повечето училища са въведени електронни дневници, чрез които родителите имат възможност да получават своевременно информация за отсъствията и успеха на децата си.

За превенция напускането на училище и обхват на учениците в задължителна възраст, както и за корекционна работа с учениците и техните семейства, училищните ръководства съвместно работят със специалисти от центъра за обществена подкрепа. Отговорните институции, координирани от РУО – Габрово, си взаимодействат при издаването на административни актове на кмета, съгласно чл. 347 от ЗПУО.

4.3. Деца и ученици със специални образователни потребности

Материалните и технически ресурси в системата на предучилищното и училищното образование са от особена необходимост за децата и учениците със специални образователни потребности. Подкрепата, насочена към тях включва: осигуряване на достъпна архитектурна среда; адаптиране на учебния материал; осигуряване на достатъчно ресурсни учители, психолози и логопеди; координация със социални услуги, които децата и учениците със СОП потребяват. В последните години се наблюдава тенденция към увеличаване на броя на деца и ученици със СОП.

Таблица 6. Данни за деца и ученици със специални образователни потребности с допълнителна подкрепа за учебната 2018/2019 г.

Специални образователни потребности	Брой деца и ученици
Общ брой на децата и учениците със специални образователни потребности, които се обучават с ресурсно подпомагане в детски градини по чл. 35 и в училищата по чл. 38 от ЗПУО	118
От общия брой по т. 1 – с ресурсно подпомагане от РЦПППО	52
Общ брой на децата и учениците със специални образователни потребности, които се обучават в ЦСОП	29
Деца и ученици със сензорни увреждания	3
Деца и ученици с множество увреждания	17
Деца и ученици интелектуални затруднения	14
Деца и ученици с езиково-говорни нарушения	25

Деца със специфични нарушения на способността за учене (дислексия, дисграфия, дискалкулия)	32
Деца и ученици с разстройства от аутистичния спектър	13
Деца с емоционални и поведенчески разстройства	15

На децата и учениците със СОП е организирана и обезпечена допълнителната подкрепа и ресурсното подпомагане от Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование, в съответствие със ЗПУО и Наредба за приобщаващото образование. Регионално управление на образованието – Габрово подпомага и оказва съдействие на екипи за подкрепа на личностното развитие и ресурсно подпомагане на децата и учениците и осигурява методическа помощ, координация и контрол на екипите в детските градини и училищата, които работят с деца със специални образователни потребности. Съвместно с Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование, отдел „Закрила на детето“ и експертите образование от общинска администрация, се осъществява информиране и консултиране на деца и учениците с увреждания и техните родители, спомагащи за изграждане на положителни нагласи към процеса на приобщаването.

В ДГ „Първи юни“ – Габрово, ОУ „Неофит Рилски“ – Габрово, ОУ „Христо Ботев“ – Габрово, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – Габрово, СУ „Отец Паисий“ – Габрово, СУ „Райчо Каролев“ – Габрово, са назначени ресурсни учители и функционират училищни екипи, в състава на които са включени психолог и/или логопед и ежедневно подпомагат децата и учениците със специални образователни потребности. В детските градини и училищата, в които се осъществява ресурсно подпомагане със съдействието на Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование – Габрово подкрепящата среда за учениците със специални образователни потребности е осигурена със съвместните усилия на двете страни – учебно заведение и Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование. Ресурсните кабинети са оборудвани с компютърна и копирна техника, обзавеждане, учебни помагала. В почти всички детски градини и училища, в които се обучават деца и ученици със специални образователни потребности са осигурени интернет достъп и комуникации. Във всяка детска градина или училище са сформирани училищни екипи от специалисти, изготвени са индивидуални програми по учебни предмети, по които се подпомагат в паралелката, създадена е организацията родителите при необходимост да подпомагат учителите за адаптирането на ученика в образователната среда в паралелката; осъществяват се диагностична, консултативна и рехабилитационна дейност. Поддържа се постоянна връзка между гореспоменатите родители и ресурсния учител във връзка с напредъка и бариерите пред развитието на техните деца. Провеждани са редовни консултации от страна на ресурсния учител с учителите по предмети. Допълнителната подкрепа и ресурсното подпомагане, в съответствие с чл. 135, ал. 3 и чл. 136, ал. 2 от Наредба за приобщаващото образование се предоставя на 133 деца и ученици със СОП, включващо адаптиране на учебното съдържание съобразно индивидуалните потребности на децата и учениците, осигуряване на помощни средства, съвместна работа с учителя в групата/класа, консултиране на учителите по отношение изграждане на подходяща среда в детската градина/училището, обучение в полезни умения и подготовка за самостоятелен живот. На общо 34 деца и ученици със специални образователни потребности с множество увреждания, които се обучават в изнесена група в Социална услуга в общността - изнесена група /4 деца/ от ДГ „Първи юни“ в „Дневен център за деца с увреждания“, кв. Велчевци, общ. Габрово, изнесена паралелка /4 ученици/ в социалната услуга в общността – ЦНСТДМУППМГ - кв. Велчевци, гр. Габрово и изнесени паралелки / 29 ученици/ от различни училища в Центъра за специална образователна подкрепа се предоставя допълнителна подкрепа, изразяваща се в осигуряване на достъпна архитектурна, обща и

специализирана среда, дидактически материали и специалисти, психо-социална рехабилитация.

4.4. Деца и ученици с хронични заболявания

Предоставянето на допълнителна подкрепа, съобразно индивидуалните потребности на ученици с хронични заболявания се извършва от психолог съвместно с класния ръководител и учителите, преподаващи на ученика в сътрудничество с личния лекар на ученика, като се оценява здравословното му състояние и влиянието му върху обучението. Най-често срещаните хронични заболявания са: болестите на дихателната система; болестите на нервната система; болестите на сетивните органи; вродените аномалии и психичните разстройства; гръбначни изкривявания и други.

За намаляване на броя на децата и учениците с хронични заболявания от регионалната здравна инспекция препоръчват осигуряване на: материално-техническата база на детските и учебните заведения, съобразно изискванията на нормативните документи; здравословно хранене; медицинско обслужване; профилактични дейности за предотвратяване или ограничаване на рисковите фактори за хроничните незаразни болести; прилагане в детските и учебните заведения на действащи програми (регионални, национални и международни) за профилактика и промоция на здравето.

4.5. Деца и ученици с изяви дарби

Предпоставка за интелектуално, физическо и личностно развитие на децата и учениците е ангажирането на въображението, способностите и интересите при изпълняването на различни занимания извън учебните часове. Съгласно Закона за закрила на детето дете с „изявени дарби“ е дете, което е показало трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници. Община Габрово подкрепя творческите изяви на даровити деца чрез прилагане на разпоредбите на Наредба за условията и реда за закрила на деца с изявени дарби през 2019 г.

За стимулиране на деца и ученици от Община Габрово, изявени в науката, изкуствата и спорта, откриване и поощряване на техните творчески заложи и потребности учебните заведения и извънучилищните звена, спортните клубове и културните институции се насърчават да предлагат оптимални условия за пълноценно ангажиране на свободното време и за развитие на талантите на младите хора на територията на Община Габрово.

Таблица 7. Данни за деца и ученици с постижения в областта на науката, изкуството и спорта

Брой на учениците с постижение											
наука				изкуство				спорт			
общинско	областно	национално	международно	общинско	областно	национално	международно	общинско	областно	национално	международно
579	237	76	6	13	20	13	1	66	45	37	1

През последната година се отчита нарастване на броя на децата с изявени дарби. Те се развиват в различни посоки като спорт, изкуства, науки, като с превес са науката и изкуствата.

Постиженията на даровитите деца доказват, че подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в тяхното свободно време е от съществено значение, така както и подкрепата в училище.

Учебните заведения имат основния ангажимент за откриване, подкрепа за развитието и реализиране дарованията на всяко дете. Те осигуряват желани извънкласни извънучилищни дейности в сферата на науката, изкуствата и спорта за пълноценно ангажиране свободното време на учениците. Детските градини предлагат допълнителни педагогически услуги, съобразно заявеното желание.

Учениците активно участват в олимпиади по различни предмети, фестивали и конкурси в областта на музиката и изобразителното изкуство и състезания по различни спортни дисциплини, за което получават признание на местно, областно, национално и международно равнище.

На учениците, класирали се на призови места на конкурси и състезания, включени в Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни и общински училища за съответната година, отговарящи на изискванията, посочени в Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби, се предоставя финансово подпомагане под формата на едногодишна стипендия.

Ежегодно по повод Деня на българската просвета и култура – 24 май се провежда церемония за награждаване на изявите на деца и ученици за постигнати успехи в областта на изкуствата, природни и хуманитарни науки и спорта, както и на техните учители, ръководители и треньори, допринесли за постижения им. Имената на номинираните, се вписват в Почетната книга на Габрово „Дарования и постижения“ и кметът на община Габрово им връчва грамота.

През месеците юни и юли Община Габрово организира за учениците от начален етап „Летни занимания“, в които се включват над 75 % от всички ученици от първи – четвърти клас. Едновременно с това няколко неправителствени организации също предлагат развиващи активности за учениците през лятото – творчески пленери, „дневни лагери“, ателиета на открито и пр. В заниманията се включват над 75 % от учениците. За учениците се организират посещения в ПП „Българка“, РИМ, НМО, ДХС, РБ „Априлов-Палаузов“, Художествената галерия „Христо Цокев“, ИМИ, както и екскурзии до Узана, Люляци, Градище и Соколски манастир, и ЕМО „Етъра“.

В изпълнение на чл. 21 от Наредбата за приобщаващото образование във всички училища на територията на община Габрово са сформирани групи за занимания по интереси: математика, народни танци, спортни танци, изобразително изкуство, по различни видове спорт - футбол, баскетбол, хандбал, тенис, шах, ориентиране, плуване, йога, карате, таекуон-до. В училищата в Габрово в зависимост изявените желания за занимания по интереси учениците участват различни клубове, а именно: Клуб "Сръчни ръчички", Фолклорен клуб „Веселячета“, Театрално студио „Патиланци“, Клуб „Български фолклор и традиции“ ,Вокална група „Щурче“, Арт-група "Палитра", Клуб „ДАР – детска арт работилница“, Клуб „Традиции и ценности“, Студио "Театрален свят", Клуб "Изкуството е в нас" и други. За осмисляне на свободното време на своите възпитаници и развитие на индивидуалните способности и дарования повечето училища организират занимания по интереси и през лятната ваканция.

5. Основни изводи от аналитичната част

Усилията да се насочат към реализирането на следните приоритети:

- инвестиране в качествено, конкурентноспособно и ефективно образование, чрез оптимизация на общинската образователна система, обхват на всички подлежащи деца и ученици и предотвратяване на преждевременно им напускане и отпадане от училище;
- развитие на образователната инфраструктура в съответствие с потребностите на

местната икономика и нуждите на пазара на труда, важно условие за по-добра реализация на младите хора на пазара на труда;

- обновяване и модернизация на материална база в детските градини и училищата, наличния сграден фонд и дворни пространства за осигуряване на качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности и създаване на привлекателна образователна среда;

- осигуряване на възможност за целодневна организация на учебния процес, места за отдих и спорт, за занимания по интереси и други.

III. ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

1. Визия на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие

Определянето на визията, целите на Общинската стратегия и дейностите за нейното реализиране се базира на анализа на актуалното състояние на всички образователни институции – държавни и общински на територията на община Габрово, включващ обхват на децата и учениците, кадрова обезпеченост с педагогически и непедагогически специалисти, реално състояние на общата и специализираната физическа и архитектурна среда и възможностите за реализиране на пълноценна подкрепа за личностно развитие.

Визия

Осъзнато и пълноценно изграждане на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в образователните институции чрез осигуряване на ключови фактори и ресурси от всички заинтересовани страни в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община Габрово

Приоритет1: Подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в училищата и детските градини.

Обща цел: Осигуряване на необходимите условия в училищата и детските градини на Област Габрово за развитие на потенциала на децата и учениците според индивидуалните им нужди.

Специфична цел 1.1: Осигуряване обща подкрепа на децата и учениците

Мярка 1.1.1. Провеждане на дейности в училищата и детските градини за ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения

Мярка 1.1.2. Осигуряване на допълнително обучение по учебни предмети с акцент върху обучението по български език, включително ограмотяване на ученици, за които българският език не е майчин

Мярка 1.1.3. Предоставяне на допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове.

Мярка 1.1.4. Оказване на педагогическа, психологическа и логопедична подкрепа за преодоляване на трудности в обучението, процеса на учене и комуникацията в учебна среда, включително осъществяване на взаимодействие с родителите

Мярка 1.1.5. Обновяване на библиотечен фонд в училищата и детските градини.

Мярка 1.1.6. Модернизиране на компютърни кабинети и обновяване на учебно-техническото оборудване в училищата.

Мярка 1.1.7. Осигуряване на достъп на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и здравословен начин на живот (чл. 183, ЗПУО)

Мярка 1.1.8. Организиране занимания по интереси в училищата и детските градини чрез различни организационни педагогически форми – клуб, състав, ансамбъл, секция, отбор и др.

Мярка 1.1.9. Включване на децата и учениците в организирани обучителни, творчески, възпитателни, спортни и туристически дейности през ваканциите.

Специфична цел 1.2: Осигуряване на подкрепа на деца и ученици с рисково поведение

Мярка 1.2.1. Реализиране на дейности за идентифициране на проблеми и превенция на рисковото поведение на децата и учениците, чрез включването им в превантивни програми, реализиращи се в училищна и извънучилищна среда.

Мярка 1.2.2. Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото;

Мярка 1.2.3. Създаване на условия за индивидуална работа с родители на деца и ученици с рисково поведение

Мярка 1.2.4. Планиране и реализиране на дейности за превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация, реакция и преодоляване на проблемно поведение и нарушения на дисциплината от деца и ученици;

Мярка 1.2.5. Провеждане на обществени кампании и реализиране на дейности и програми в подкрепа на интеркултурното многообразие, толерантността и солидарността

Специфична цел 1.3: Осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности, с хронични заболявания, с изявени дарби и деца в риск

Мярка 1.3.1. Създаване на достъпна физическа и архитектурна среда в образователните институции в област Габрово, в това число:

- Изграждане и/или подобряване на входните и комуникационни пространства (достъпност до входа, помещенията и пространствата) в детските градини и училищата;

- Осигуряване на пригодност на учебните помещенията и пространствата, помещенията и пространствата за общо ползване за хора с увреждания, както и достъпни и пригодни санитарно-хигиенни помещения.

Мярка 1.3.2. Навременна и точна диагностика на деца със специални образователни потребности и насърчаване индивидуалния подход при работата с деца и ученици, нуждаещи се от допълнителна подкрепа чрез:

- създаване на екипи за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини съгласно чл. 188 и 189 от ЗПУО, чл. 132 от Наредба за приобщаващото образование.

- взаимодействие между ЕПЛР в детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦПППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи – чл. 190, ал. 3 от ЗПУО.

- разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП

Мярка 1.3.2. Въвеждане на иновативни педагогически и психологически методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП;

Мярка 1.3.3. Обновяване на материална база, изграждане на сензорни помещения и внедряване на компютърни програми за работа с ученици със СОП и от аутистичен спектър;

Мярка 1.3.4. Осигуряване на достатъчно ресурсни учители съобразно нуждите на децата и учениците със СОП;

Мярка 1.3.5. Привличане доставчиците на социални услуги и техния кадрови ресурс в обезпечаването на допълнителната подкрепа за личностно развитие;

Мярка 1.3.6. Изграждане на достъпна архитектурна и физическа среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда;

Мярка 1.3.7. Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;

Мярка 1.3.8. Насърчаване развитието на деца с таланти в областта на науката, изкуствата и спорта чрез учредяване на награди и отпускане на стипендии, както и изпълнение на мерките по Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби;

Мярка 1.3.9. Кампании и дейности по превенция употребата на наркотични вещества;

Приоритет 2: Подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в свободното им време

За работа с деца и ученици чрез организиране на дейности в свободното им време и развиване и насърчаване на уменията и способностите на детските таланти, ще се разчита на Центровете за подкрепата за личностно развитие в община Габрово, ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово, школите, читалищата, спортните клубове и неправителствените организации,

Обща цел: Развитие на системата от организации и дейности, насочени към подкрепа на личностното развитие на децата и учениците извън училищата и детските градини.

Специфична цел 2.1: Подпомагане личностното развитие на децата и учениците от неправителствените организации, читалищата, школите и спортните клубове в Област Габрово

Мярка 2.1.1. Създаване на допълнителни възможности за изява и развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на науката;

Мярка 2.1.2. Създаване на допълнителни възможности за изява и развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на изкуствата;

Мярка 2.1.3. Създаване на допълнителни възможности за изява и развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на спорта;

Мярка 2.1.4. Създаване на допълнителни възможности за изява и развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на технологиите;

Специфична цел 2.2: Институционално укрепване на личностното развитие чрез разкриване и функциониране на общински Центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР)

Мярка 2.2.1. Развитие дейността на ЦПЛР „Кариерно ориентиране“ - Габрово

Мярка 2.2.2. Подобряване на материално-техническа база на ЦПЛР-АОП, Габрово и провеждане на иновативни обучения на деца, съвместно с НПО, в областта на науката и технологиите.

Специфична цел 2.3: Развитие на кариерното ориентиране и консултиране в зависимост от потребностите, интересите, способностите, предпочитанията и ценностите на учениците

Мярка 2.3.1. Индивидуална и групова работа за подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и мотивация за учене и професионална реализация.

Мярка 2.3.2. Провеждане на дейности по кариерното развитие в училищата и организиране и провеждане на работни срещи с фирми за кариерното ориентиране на учениците

Мярка 2.3.3. Провеждане на дейности за популяризиране на кариерното ориентиране.

Приоритет 3: Човешки ресурси и сътрудничество

Обща цел: Подобряване капацитета на човешките ресурси, работещи за подкрепа на личностното развитие и осигуряване подкрепата на всички заинтересовани страни.

Специфична цел 3.1: Развитие на капацитет за предоставяне на качествени и ефективни дейности за личностно развитие

Мярка 3.1.1 Обеспечаване детските градини и училищата с достатъчно педагогически съветници, логопеди, психолози и ресурсни учители;

Мярка 3.1.2. Провеждане на обучения за педагогически и други специалисти, ориентирани към работата в подкрепа на личностното развитие;

Мярка 3.1.3. Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения;

Мярка 3.1.5. Провеждане на срещи и тренинги, подпомагащи изграждането на родителския капацитет и затвърждаващи неговото значение в процеса на личностно развитие на децата и учениците;

Специфична цел 3.2: Повишаване ефикасността на взаимодействие между участниците в образователния процес и институциите за създаване на интерес/полза за личностното развитие на детето и ученика

Мярка 3.2.1. Методическа подкрепа на педагогическите екипи в училищата за изграждане на мотивираща личностното развитие среда за учене;

Мярка 3.2.2. Провеждане на партньорски срещи за активно сътрудничество с участието на директори на училища/детски градини, преподаватели, клубове и други извънкласни форми, социални услуги, родители, публични власти и др.;

Мярка 3.2.3. Реализация на партньорства между образователните организации, публичните власти и институции и насърчаване сътрудничеството с други сектори, включително сектора на социалните услуги.

Мярка 3.2.4. Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане, както и насърчаване на личностното развитие на децата и учениците.

Мярка 3.2.5. Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти – на училищно, общинско и областно ниво;

IV. МЕХАНИЗЪМ ЗА УПРАВЛЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Габрово 2018 – 2020 г. е функция на анализа на потребностите на конкретните училища

и детски градини и отчита, координира и обединява усилията на всички общински фактори и ресурси за решаване на общите проблеми.

Община Габрово отговаря за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Габрово 2018-2020 и приноса ѝ за изпълнението на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Габрово. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

С оглед измерване напредъка по изпълнението на настоящата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Габрово (2019-2020 г.) е изградена система от индикатори към всяка специфична цел във всяко приоритетно направление. Мониторинг на индикаторите и събиране на информация за тях ще се извършва в края на двугодишния период.

Индикатори към приоритет 1: Подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в училищата и детските градини.

Обща цел: Осигуряване на необходимите условия в училищата и детските градини на Област Габрово за развитие на потенциала на децата и учениците според индивидуалните им нужди.

Специфична цел 1.1: Осигуряване обща подкрепа на децата и учениците

- Брой дейности в училищата и детските градини за ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения

- Брой педагогически и психологически консултации за преодоляване на трудности в обучението, процеса на учене и комуникацията в учебна среда, включително брой срещи с родители

- Брой училища и детски градини с обновен библиотечен фонд

- Брой училища с обновени компютърни кабинети и учебно-техническото оборудване

- Брой инициативи в областта на здравното образование и здравословен начин на живот

- Брой училища и детски градини с организирани занимания по интереси и брой включени деца.

- Брой деца и ученици включени в обучителни, творчески, възпитателни, спортни и туристически дейности през ваканциите

- Брой реализирани проекти

Специфична цел 1.2: Осигуряване на допълнителна подкрепа на деца и ученици с рисково поведение

- Брой осъществени дейности за идентифициране на проблеми и превенция на рисковото поведение на децата и учениците, чрез включването им в превантивни програми, реализиращи се в училищна и извънучилищна среда.

- Брой осъществени дейности за превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация, реакция и преодоляване на проблемно поведение и нарушения на дисциплината от деца и ученици;

- Брой проведени срещи за индивидуална работа с родители на деца и ученици с рисково поведение

- Брой приложени конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото;

- Брой проведени обществени кампании и дейности в подкрепа на интеркултурното многообразие, толерантността и солидарността

- Брой проведени кампании и дейности по превенция употребата на наркотични вещества

Специфична цел 1.3: Осигуряване на допълнителна подкрепа подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности, с хронични заболявания, с изяви дарби и деца в риск

- Брой инициативи за създаване на достъпна физическа и архитектурна среда в образователните институции в област Габрово

- Брой училища с изградени сензорни помещения и внедряване на компютърни програми за работа с ученици със СОП и от аутистичен спектър

- Брой ресурсни учители

- Брой създадени Центрове за специална образователна подкрепа

- Брой детски градини и училища с новоизградена достъпна архитектурна и физическа среда

- Брой случаи, в които е имало прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция

- Брой учредени награди

- Брой отпуснати стипендии

- Брой реализирани проекти

Индикатори към приоритет 2: Подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в свободното им време

Обща цел: Развитие на системата от организации и дейности, насочени към подкрепа на личностното развитие на децата и учениците извън детските градини и училищата.

Специфична цел 2.1: Подпомагане личностното развитие на децата и учениците от неправителствените организации, читалищата, школите и спортните клубове в община Габрово

- Брой инициативи в областта на науката

- Брой инициативи в областта на изкуствата

- Брой инициативи в областта на спорта

- Брой инициативи в областта на технологиите

- Брой обучения и занимания за деца и ученици, свързани с гражданското и здравното образование, доброволчество, придобиване на умения за лидерство и др.

- Брой реализирани проекти

Специфична цел 2.2: Институционално укрепване на личностното развитие чрез функциониране на общински Центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР)

- Брой инициативи на ЦПЛР-„Астрономическа обсерватория и планетариум“ – Габрово

Специфична цел 2.3: Развитие на кариерното ориентиране и консултиране в зависимост от потребностите, интересите, способностите, предпочитанията и ценностите на учениците

- Брой инициативи на ЦПЛР-„Кариерно ориентиране“ – Габрово
- Брой индивидуални консултации за подобряване на мотивацията на учениците за учене и професионална реализация
- Брой дискусии с ученици и родители по теми, свързани с избора на образование, професия и работа
- Брой тренинги с ученици за формиране на умения за вземане на решения и търсене на работа
- Брой инициативи на Център за кариерно ориентиране – Габрово, „Клуб кариера” в ПТГ „Д-р Никола Василиади” и ПМГ „Акад. Иван Гюзелев”
- Брой създадени нови клубове по кариерно ориентиране
- Брой проведени часове на класа, посветени на кариерното развитие на учениците и организирани и проведени работни срещи с фирми за кариерното ориентиране на учениците

Индикатори към приоритет 3: Човешки ресурси и сътрудничество

Обща цел: Подобряване капацитета на човешките ресурси, работещи за подкрепа на личностното развитие и осигуряване подкрепата на всички заинтересовани страни.

Специфична цел 3.1: Развитие на капацитет за предоставяне на качествени и ефективни дейности за личностно развитие

- Брой проучвания на необходимостта от квалификационни обучения
- Брой проведени обучения, ориентирани към работата в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците
- % от делегираните бюджети за квалификационни обучения

Специфична цел 3.2: Повишаване ефикасността на взаимодействие между участниците в образователния процес и институциите за осигуряване на интерес/полза за личностното развитие на детето и ученика

- Брой обучения/консултации/срещи на педагогическите екипи в училищата за изграждане на мотивираща личностното развитие среда за учене
- Брой проведени партньорски срещи с участието на директори на училища/детски градини, преподаватели, клубове и други извънкласни форми, социални услуги, родители, публични власти и др.
- Брой участия във форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти – на училищно, общинско и областно ниво.
- Брой създадени партньорства между образователните организации, публичните власти и институции и насърчаване сътрудничеството с други сектори, включително сектора на социалните услуги.
- Брой инициативи на библиотеки или в партньорство с библиотеки за повишаване на грамотността и превенция на отпадането от училище, както и насърчаване на личностното развитие на децата и учениците

- Брой проведени инициативи за по-голяма обществена информираност и публичност на дейности и мерки за подкрепа на личностното развитие на деца и ученици, реализирани от държавни, образователни институции, общински центрове, доставчици на здравни, образователни и социални услуги и НПО.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Подкрепата за личностното развитие извежда на преден план динамичният аспект на обучителните отношения между ученика и учителя и отношенията между учениците, учителите, родителите, специалистите и другия персонал, при който всеки един участва в процеса на разкриване и развитие на индивидуалния потенциал и приобщаване.

Успехът на този процес минава през преместване центъра на приобщаващото образование в детската градина и в училище, през овластяване на образователните институции и на тяхното лидерство, през превръщането на детската градина и училището в общност от професионалисти, които имат и знанията и уменията как да бъдат полезни на децата, които работят в отношения на доверие, в екип, с участието на родителите и най-вече с участието на самите деца.

Качественото образование предполага непрекъснато надграждане на знания и умения с оглед максимално развитие на потенциала на всяко дете и възможност за пълноценна социална реализация, като даде възможност да се развие заложеното у всяко дете. Нужно е да се насърчава проявлението и максималното развитие на способностите на детето, както в процеса на обучение (натрупване на знания и формиране на умения), така и в процеса на възпитание (развитие на личността). От друга страна, системата на училищното образование трябва да създава условия за добра социална реализация, както в професионален, така и в личностен план. Детето трябва да може да реализира в максимална степен своите житейски планове, като зачита правилата и не накърнява правото на другите да реализират своите житейски планове.

Равният достъп до качествено образование означава осигуряване на достъп на всички деца до съизмеримо по качество образование. За целта трябва да се осигури възможността децата и учениците да посещават училища и детски градини със съвременна материално-техническа база и с квалифицирани учители, където те да получават образование, съответстващо на потребностите на съвременния живот.

В резултат от прилагането на Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Габрово 2019 – 2020 година се очаква да се създадат подходящи условия за надграждане на съществуващите ресурси за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Габрово, да се гарантира пълноправно, пълноценно взаимодействие и сътрудничество на всички участници – деца и ученици, родители, институции, организации, специалисти и др. и се реализира междуинституционалното взаимодействие и хармонизиране на образователната система с европейските измерения.